

16.6.2022

VN/18168/2022

Oikeusministeriön ja tuomioistuinlaitoksen tulossopimus 2023-2026

Oikeusministeriö ja Tuomioistuinvirasto ovat neuvotelleet ja sopineet tuomioistuinlaitoksen vuosien 2023—2026 tulostavoitteet ja niiden toteuttamiseen osoitettavat resurssit.

Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle tuomioistuinlaitoksen puolivuotisraportissa ja toimintakertomuksessa.

Tulosneuvottelu käytiin 16.6.2022 Teams -kokouksena.

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

1 Strateginen kehys

1.1 Visio, perustehtävä ja strategiset tavoitteet

Tuomioistuinlaitoksen visiona on riippumattomat tuomioistuimet, jotka turvaavat, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiensa toteutumiseen. Tämän tuomioistuinten välisessä yhteistyössä laaditun vision pohjalta tuomioistuimet ovat vuonna 2015 määritelleet tuomioistuinlaitoksen tärkeimmät tavoitteet yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle, toiminnalliselle tehokkuudelle, henkilöstölle ja taloudelle.

Tuomioistuinviraston strategia on laadittu vuonna 2021. Tuomioistuinlaitoksen strategia-päivitys käynnistyi vuonna 2022 ja sen arvioidaan valmistuvan vuoden 2023 aikana. Oikeusministeriön päivitetty strategia on valmistunut 2022.

Tuomioistuinlaitoksen perustehtävä on käsitellä ja ratkaista vireille tulevat asiat perus- ja ihmisoikeudet toteuttavalla tavalla. Strategisena tavoitteena on kaikkien saatavilla oleva korkealaatuinen oikeusturva. Oikeusvaltioperiaatteeseen kuuluu, että tuomioistuinlaitos on lainkäyttötoiminnassaan riippumaton. Tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksen tulee olla riittävä, jotta jokainen voi ilman aiheetonta viivytystä saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa lainkäyttöelimessä

Tuomioistuinlaitoksen keskeisimmät strategiset tavoitteet

Alla olevassa taulukossa esitetään tuomioistuinten vuoden 2015 strategiatyöhön perustuva tuomioistuinlaitoksen visio, perustehtävä sekä tärkeimmät strategiset tavoitteet vuosille 2023-2026.

Visio

Riippumaton tuomioistuinlaitos turvaa, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiansa toteutumiseen

Perustehtävä

Tuomioistuinlaitoksen perustehtävä on käsitellä ja ratkaista vireille tulevat asiat perus- ja ihmisoikeudet toteuttavalla tavalla

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

1. Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa
2. Tuomioistuintoiminta on avointa

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

3. Käsittelyketjut ja oikeudenkäyntimenettelyt määräytyvät asioiden laadun ja vaativuuden mukaan
4. Toimintaa tukevat järjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä sekä mahdollistavat sähköiset työmenetelmät ja asiointitavat
5. Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan

Henkilöstötavoitteet

6. Osaava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista
7. Osaamisen kehittäminen on strategista ja tulevaisuuslähtöistä
8. Tuomioistuimet ovat kilpailukykyinen työnantaja

Taloutta koskevat tavoitteet

9. Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa suunnitelmallisen kehittämisen
10. Tuottavuus paranee toimintaa uudistamalla

1.2 Keskeiset hallitusohjelmataavoitteet ja hallitusohjelman toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma sisältää mm. alla mainitut tavoitteet tuomioistuinelaitoksen kehittämiseksi. Hallitusohjelmataavoitteet eivät vaikuta lainkäyttöratkaisuihin.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja oikeuksien yhdenvertainen toteutuminen vahvistuvat.

"Hallitus huolehtii oikeusjärjestelmän selkeydestä, oikeusturvasta ja lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta."

Turvallisuuden tunne vahvistuu ja turvallisuusviranomaisten toimintakyky varmistetaan.

"Rikosvastuun toteutumiseksi ja rikosten käsittelyaikaisten nopeuttamiseksi lisätään poliisin, syyttäjien ja tuomioistuinten voimavaroja siten, että koko oikeudellisen prosessin käsittelyajat lyhenevät (esitutkinta, syyttäminen ja tuomioistuinkäsittely lainvoimaiseen tuomioon)."

Toimivat oikeusprosessit ja oikeusturva (muun muassa oikeusturvan saatavuus taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta, oikeudenkäyntien kesto).

"Oikeudenhoidon riittävät resurssit turvataan ja oikeudenkäyntien kokonaiskesto lyhennetään. Oikeudenkäyntien kustannuksia alennetaan ja sujuvoitetaan muun muassa digitalisaation avulla ja vahvistetaan oikeudenalakohtaista erityisosaamista tuomioistuimissa. Rikosasioiden käsittelyä nopeutetaan varmistamalla parempi yhteistyö syyttäjän ja poliisien kesken."

"Keskitetään oikeudenkäynneissä näytön vastaanottaminen käräjäoikeuksiin niin, että todistelu taltioidaan hovioikeuskäsittelyä varten."

"Käynnistetään hanke tuomioistuinten oikeudenkäytön kehityssuuntien ja nykyisen tuomioistuinrakenteen tarkoituksenmukaisuuden arvioimiseksi sekä toimintatapojen uudistamiseksi."

"Tuomioistuinverkko ja ulosottoviraston toimipisteverkko säilytetään nykyisellään."

"Lautamiesjärjestelmä säilytetään ja selvitetään lautamiesten valintatavan uudistaminen tuomioistuinten riippumattomuutta ja puolueettomuutta vahvistavasti."

"Sovittelun käyttöä vahvistetaan oikeudenkäyntien määrän vähentämiseksi. Sovittelua ei käytetä tilanteessa, jossa se saattaa uhata uhrin oikeusturvaa. Arvioidaan lähisuhdeväkivallan sovittelun jatkamista. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet tuoda sovittelun kaltaisia menettelyjä joihinkin hallintoprosesseihin ja selvitetään pienten yksityisten, mukaan lukien yritysten, välisten riita-asioiden ratkaisua kevyemmällä menettelyillä, esimerkiksi lautakunnilla. Selvitetään mahdollisuudet tasata juttuja joustavammin tuomioistuinten välillä."

1.3 Toimintaympäristön muutostekijät

Valtiovarainministeriön kevään 2022 (13.4.2022) ennusteen mukaan bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,5 % vuonna 2022 ja 1,7 % vuonna 2023. Suomen talous oli toipumassa hyvää vauhtia Covid-19-kriisin negatiivisista talousvaikutuksista, kunnes Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikutti heikentävästi talousennusteisiin. Venäjälle asetetut talouspakotteet lopettavat Suomen ulkomaankauppaa Venäjän kanssa, mikä leikkaa Suomen talouskasvua. Sota on jo aiheuttanut huomattavia taloudellisia ja rahoituksellisia shokkeja erityisesti hyödykemarkkinoilla. Maailmanmarkkina- sekä kuluttajahintojen nousun seurauksena BKT:n kasvu hidastuu.

Talouskasvu hidastuu hieman yli prosenttiin vuosina 2025-2026. Suomen talouden arvioidaan olevan yhä hieman normaalikapasiteettinsa alapuolella v. 2024. Työpanoksen muutoksen vaikutus potentiaaliseen tuotantoon on vähäinen vuosina 2021–2024 ja jopa negatiivinen vuonna 2026, kun työikäisen väestön määrä jatkaa vähenemistä ja osallistumisas-teen kasvu pysähtyy. Talouden näkymissä tuottavuuden kasvu on kuitenkin heikkoa verrattuna 2000-luvun alkuun, vaikka kasvu on hieman viime vuosina parantunut.

Sota Ukrainassa heijastuu myös Suomen julkiseen talouteen taloudellisen aktiivisuuden hidastuessa ja varautumis- ja tukitoimien johdosta. Julkisen talouden rahoitusasema alkaa heiketä uudelleen keskipitkällä aikavälillä, kun julkisen talouden alijäämä alkaa kasvaa. Myös Covid-19-epidemian mahdolliset uudet aallot sekä kertynyt hoitovelka voivat rasittaa julkista taloutta. Julkisyhteisöjen velkasuhteen arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 70 % prosenttia suhteessa BKT:hen. Velkasuhdetta kasvattavat lähivuosina valtion- ja paikallis- hallinnon perusalijäämä sekä korkomenot. Valtiontalouden kireä tilanne ja talousnäkyvät vaikuttavat valtionbudjettitalouteen ja sen myötä myös tuomioistuinten taloustilanteeseen. Koronapandemian aiheuttaman poikkeuksellisen tuomioistuinasioden ruuhkan purun jäl- keen tilanteen tasaantuessa toiminnan tuottavuus ja määrärahojen optimaalinen käyttö ko- rostuu.

Merkittävämmät tuomioistuinlaitoksen toimintaympäristössä epävarmuutta aiheuttavat teki- jät ovat käynnissä oleva **Venäjän hyökkäys Ukrainaan** ja sen seuraukset. Turvallisuusti- lanteen isot muutokset korostavat entisestään tuomioistuimien asemaa oikeusvaltion ta- kaajana. Tuomioistuinten on huolehdittava kansalaisten oikeusturvasta kaikissa tilanteissa.

Venäjälle asetut pakotteet ovat lisänneet ulosottolaitoksen erityistäytäntöönpanoja, ja niillä on vaikutusta tuomioistuimille tuleviin juttumääriin. Pakotteiden arvioidaan heikentävän erityisesti niiden suomalaisten yritysten taloudellisia näkymiä, joilla on liiketoimintaa Venäjällä tai venäläisten yritysten kanssa. Tuomioistuinlaitoksessa käsiteltävien konkurssi- ja muiden tähän liittyvien asioiden arvioidaankin lisääntyvän tulevina vuosina.

Hallituksen pyrkimyksenä on nopeuttaa merkittäväällä tavalla irtautumista fossiilisesta energiasta sekä tukea uuden teknologian käyttöönottoa (vihreä siirtymä). Pyrkimyksenä on lisätä energiatuotannon omavaraisuutta ja vähentää riippuvuutta yksittäisistä öljyä ja kaasu tuottavista maista. Hankkeisiin liittyvien lupavalitusten arvioidaan lisäävän hallinto-oikeuksien työmäärää ja **ympäristö-, maankäyttö- ja rakennusasioiden käsittelyaikojen** lyhentämiseen onkin osoitettu lisämäärärahaa.

Viime vuosina vireillä olevien asioiden määrät ovat kasvaneet entisestään. Suurin yksittäinen syy tähän on ollut **koronaviruspandemia** ja sen aiheuttama ruuhka tuomioistuinlaitokseen. Vireillä olevien asioiden määrä korkeimmassa oikeudessa, käräjäoikeuksien laajoissa riita-asioissa ja rikosasioissa, hovioikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa on edelleen pandemiaa edeltävää aikaa (12/ 2019) korkeammalla tasolla. Vireillä olevien asioiden määrän arvioidaan kuitenkin laskevan saatujen lisäresurssien ansiosta vuoden 2022 loppupuoliskon aikana.

Tuomioistuinten ratkaistavaksi tulee **yhä moninaiempia oikeudellisia kysymyksiä**. Lainsäädäntö ei aina pysy voimakkaan yhteiskunnallisen kehityksen tahdissa. Lainsäädännön muutokset aiheuttavat koulutuksen ja osaamisen kehittämisen tarvetta. Monet tuomioistuimissa ratkaistavat ongelmat liittyvät Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin oikeuden soveltamiseen sekä perustuslain vaikutuksiin lainkäytössä. Tuomioistuinten voimavaroja pyritään keskittämään vaativampien asioiden ratkaisemiseen muun muassa kokoonpanosäätelyä kehittämällä ja siirtämällä päätöksentekovaltuuksia esim. joissakin yksinkertaisemmissa rikosasioissa hallinnolliseen menettelyyn. Oikeusprosessien tehostamistoimet kuten poissaolokäsittelyt, ratkaisukokoonpanojen keventäminen, joidenkin asiaryhmien käsittelyn keskittäminen ja asioiden nopeutettu käsittely tehostavat osaltaan lainkäyttöä.

Sote-uudistus koskee erityisesti markkinaoikeutta, hallinto-oikeuksia ja korkeinta hallinto-oikeutta ja vaikutukset niiden toimintaan ovat suuret. Uudistuksen myötä hallintotuomiois-

tuimiin voi tulla asioita ratkaistavaksi nykyiseen tapaan hallinto- ja kunnallisvalituksina, hallintoriitoina ja muina hakemus- ja alistusasioina sekä uusina aluevalituksina. Sen arvioidaan lisäävän muutoksenhakua ainakin toiminnan käynnistymisen ensimmäisinä vuosina ennen kuin hyvinvointialueen uudet toimintatavat on omaksuttu ja henkilöstö on perehdytetty uusiin tehtäviinsä. Alkuvaiheessa viranomaisen päätöksenteossa voi olla tulkintajeroja, mikä lisää hallintotuomioistuinten työmäärää. Uudistuksen toimeenpanon toteutumisen kannalta on tärkeää, että hallintotuomioistuimet pystyvät käsittelemään ja ratkaisemaan valitusasiat laadukkaasti ja viivytyksettä.

Teknologian hyödyntäminen aiempaa laajemmin jatkuu monella yhteiskunnan osa-alueella. **Uusien tietojärjestelmien** (mm. AIPA ja HAIPA) käyttöönotto edellyttää tehostettua kehittämistä, mistä aiheutuu kustannuspaineita. Siirtymäkaudella pyritään ajamaan alas vanhat päällekkäin toimivat järjestelmät ripeästi, mutta toimintaa turvaavalla tavalla ja vähentämään usean päällekkäisen järjestelmän käytöstä syntyvää lisätyötä ja kustannuksia. Siirtymäkausi aiheuttaa kouluttautumisen ja muutosjohtamisen tarvetta.

Ilmastonmuutos, sen ehkäisy ja seurannaisvaikutukset ovat myös tuomioistuinten toimintaympäristön muutostekijöitä. Suurilla ilmastonmuutoksilla, jotka heikentävät elinolosuhteita monissa maissa, voi olla merkittäviä vaikutuksia koko maapallolle. Muutokset voivat lisätä muuttovirtoja Suomeen, minkä seurauksena mm. turvapaikka-asioita koskevien valitusten määrä voi lisääntyä.

Etätyön merkitystä ilmastonmuutoksen torjumisen näkökulmasta ei voi tässä yhteydessä väheksyä. **Etäyhteyksien käyttö** on arkipäiväistynyt ja hyödyntämällä etäyhteyttä oikeudenkäynneissä voidaan säästää voimavaroja ja vähentää henkilökohtaiseen läsnäoloon liittyvää matkustamista. Myös asianosaiset toivovat huomattavasti aiempaa useammin mahdollisuutta osallistua oikeudenkäyntiin ilman fyysistä läsnäoloa.

1.4 Riskienhallinta

Riskienhallintapolitiikka ja sisäinen tarkastuksen ohjesääntö

Tuomioistuinvirastossa on otettu käyttöön sisäisen tarkastuksen ohjesääntö sekä hyväksytty riskienhallintapolitiikka. Riskienhallintapolitiikan käytännön soveltamista varten on valmisteltu Riskienhallintakäsikirja.

Riskienhallinnan yhteistyöverkoston toiminta on alkanut vuonna 2021. Verkostossa on edustus kaikista tuomioistuimista. Verkoston kautta on tarkoitus jakaa käytäntöjä sekä riskienhallinnan toteutusmalleja sovellettavaksi tuomioistuimissa.

Tuomioistuinvirastossa on laadittu vuoden 2021 aikana tarkemman riskienhallinnan kehittämissuunnitelma lähivuosille ja se toimii ehdotuksena tuomioistuimille niiden riskienhallinnan kehittämissuunnitelmaksi.

Tietojärjestelmät ja toiminnan teknistyminen

Tuomioistuinlaitoksen toiminnan olennaisimpiin riskeihin kuuluvat yhä syvenevä tietotekniikkariippuvuus ja tietotekniikan toimintavarmuus. Kun kaikki tuomioistuinten toiminnassa tarvittava materiaali on keskitetyissä tietojärjestelmissä, niiden häiriöt voivat keskeyttää tuomioistuimen toiminnan pitkäksikin aikaa. Eri prosessien vaiheisiin liittyy käytännössä aina jokin tietotekninen ratkaisu. Oikeudenkäynnit, niiden tallennus sekä lisääntynyt etäosallistuminen ovat lisänneet tarvetta ja edellyttävät nopeita häiriöttömiä yhteyksiä. Tuomioistuintoiminnan ja toimintaympäristön teknistyminen sekä uudet tietojärjestelmät lisäävät tarvetta henkilöstön jatkuvaan kouluttautumiseen ja osaamisen ylläpitoon.

Ei pelkästään tuomioistuimissa vaan myös yhteiskunnassa yleisesti riippuvuus tietotekniikan toiminnasta ja järjestelmien verkottuminen lisää alttiutta toiminnan häiriöille. Tietotekniset laitteet sisältävät komponentteja, joiden tuotanto on maailmalla voimakkaasti keskitetty. Varsinaisten tietoteknisten laitteiden saatavuuden ja riittävyyden lisäksi niiden käytön edellytyksenä on häiriötön ja jatkuva sähkönsaanti. Tietoliikennekatkos voi keskeyttää

käynnissä olevat istunnot, hankaloittaa istunnon jatkumista, aikaansaada tarvetta täydentää aiemmin keskeytyneitä taltioituja tietoja ja varata uudet käsittelyajat istunnolle. Katkosten seurauksena istuntojonot voivat kasvaa. Häiriötilanteessa selviytymistä edesauttaa kyky johtaa paikallisesti häiriötilanteen hoitamista ja mahdollisuus saada kaikissa tilanteissa oikeanlaista tukea. Ajantasainen varautumissuunnitelma, jossa esitetään järjestelyt häiriön tai keskeytyksen varalta sekä toipumissuunnitelma, joka sisältää ohjeet häiriöstä toipumiseen, toiminnan jatkamisesta ja paluusta normaaliin toimintaan sekä vastuut ja toimet valmiuden luomiseksi edesauttavat häiriötilanteista selviämistä.

Verkon ja tietojärjestelmien tahallinen ja ammattimainen häirintä voi lisääntyä. Yhteiskunnallisena ilmiönä tietotekniikan laaja-alaiseen hyödyntämiseen liittyy riskejä ja tietoverkoissa tapahtuva rikollisuus tuottaa yhä enemmän rikosasioita tuomioistuinten käsiteltäväksi.

AIPA- ja HAIPA-asiankäsittelyjärjestelmiä kehitetään laajasti edelleen. AIPA-hankkeen ministeriön suorittaman arvioinnin yhteydessä järjestelmän keskeneräisyys on nähty riskiksi tuomioistuinten toiminnalle. Arvioinnin yhteydessä on esitetty toimenpiteitä, joiden tehtävänä on varmistaa hankkeen loppuun saattaminen ja mahdollisten käyttöönoton estävien uhkien varhainen huomioiminen ja uhkien vähentäminen. AIPA:n jatkovaiheiden suunnittelussa tulee priorisoida eniten tuottavuusodotuksia sisältävät ominaisuudet. AIPA-hanke on ottanut arvioinnin tulokset huomioon.

Asiankäsittelyjärjestelmien lisäksi tuomioistuimille kehitetään toiminnan ohjaukseen tarvittavaa uutta raportointi- ja tilastointijärjestelmää. Oikeusrekisterikeskus vastaa raportointi- ja tilastointijärjestelmän teknisestä toteutuksesta ja tietojärjestelmien ylläpidosta. Raporttien kehitys on Tuomioistuinviraston vastuulla ja siihen on sovittu toimintaprosessi, joka huomioi myös mahdolliset muutostarpeet teknisen ylläpidon suuntaan.

HAIPA:n raportointiratkaisun käyttöönotto viivästyi alkuperäisestä aikataulustaan teknisessä toteutuksessa ilmenneiden ongelmien vuoksi. Tällä hetkellä HAIPA -raportointi on tuotannossa ja raportit päivittyvät viikoittain.

AIPA:n raportoinnin kehitys on jaettu kahteen vaiheeseen: manuaaliraportoinnin automatisointiin ja rikos-AIPA:n raportointiin. Tietojen lataus AIPA:sta raportointijärjestelmään on

toteutettu. Rikos-AIPA:n raportointi tuo mukanaan henkilötietojen käsittelyn raportointijärjestelmään. Tätä varten tietosuojavaikutusarviointia täydennetään. Vaikutusten arvioinnin hyväksyntä on edellytys rikos-AIPA:n raportoinnin käyttöönotolle.

Tietoalustahanke valmistele ja aikatauluttaa vanhasta SAP BO -raportointijärjestelmästä luopumisen ja vanhojen tietokantojen siirtämisen uuteen järjestelmään. Hanke myös valmistele ja aikatauluttaa erillisen data-analyttikoiden analyysityökalun hankinnan. Uusien järjestelmien kehittämiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan riittävät taloudelliset- ja henkilöstöresurssit.

Oikeusministeriön hallinnonalalla otetaan käyttöön hallinnollisissa tehtävissä uusi asianhallintajärjestelmä HILDA, jonka myötä hallinnollisissa tehtävissä siirrytään sähköiseen asianhallintaan ja asiakirjahallintoon. Tuomioistuinvirasto koordinoi käyttöönottoja tuomioistuinlaitoksessa yhteistyössä oikeusministeriön HILDA-hankkeen kanssa sekä koordinoi tuomioistuinten yhteisen HILDA-järjestelmäosuuden kehittämistä. Vuonna 2022 järjestelmä otetaan käyttöön kaikissa käräjäoikeuksissa ja kesään 2023 mennessä järjestelmän tulisi olla käytössä kaikissa tuomioistuimissa. Käyttöönottoaiheessa toimintatapamuutokset aiheuttavat virastoille jonkin verran lisätyötä.

Henkilöstöressurssien riittävyys

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Myös hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että oikeudenhoidon riittävät resurssit turvataan ja oikeudenkäyntien kokonaiskestoa lyhennetään. Asian käsittely tuomioistuimissa ilman aiheetonta viivytystä ei tällä hetkellä kuitenkaan täysin toteudu. Tuomioistuimissa tulee olla riittävä määrä henkilöstöä tuomioistuinten tehtävien täyttämiseen ja kokoonpanoa koskeviin ratkaisuihin ei rahoitustilanteella saisi olla vaikutusta. Tuomioistuinten resurssitilannetta on parannettu nykyisellä hallituskaudella, mutta vallinneissa olosuhteissa mahdollisuuksia käsittelyaikojen lyhentämiseen ei ole ollut.

Tuomioistuinvirasto on jo ensimmäisen toimintavuotensa 2020 aikana arvioinut, että sen henkilöstömäärä ei nykyisellään ole riittävä. Tuomioistuinvirastoa koskevaa lainsäädäntöä

valmisteltaessa viraston resurssit määriteltiin sellaisiksi, jotka vähintään tarvitaan toiminnan käynnistämiseksi. Riittävät voimavarat ovat edellytys sille, että Tuomioistuinvirasto pystyy huolehtimaan laajasta tehtäväkentästään asianmukaisesti.

Henkilöstöriskiä hallitaan mm. seuraamalla asiamäärien ja keskimääräisen käsittelyajan kehitystä valtakunnallisesti ja alueellisesti, kohdentamalla resursseja niin, että oikeusturvan ajallinen saatavuus toteutuisi eri alueilla ja suorittamalla työhyvinvointikyselyjä. Tuomioistuinvirasto tekee tarvittavia lisämäärärahaesityksiä sekä kohdentaa resursseja mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Henkilöstön työhyvinvoinnista suoritetaan kartoitus keväällä 2022 ja työaikaselvitys mahdollisen 'harmaan työn' määrästä syyskuussa 2022. Lisäksi toimintatapoja ja työprosesseja tehostetaan mm. uusien tietojärjestelmien käyttöönoton myötä.

Tuomioistuinlaitoksen kilpailukyvyistä työmarkkinoilla pyritään huolehtimaan käytettävissä olevin keinoin, hyvällä työnantajakuvalla ja luomalla mahdollisuuksia kehittyä ammatissaan. Työ on tuomioistuimissa muuttunut vaativammaksi kaikilla tehtävatasoilla. Tuomioistuinten kyky kilpailla työmarkkinoilla osaavasta henkilöstöstä on yhä tärkeämpää.

Oikeusministeriö on aloittanut oikeudenhoidon selonteon valmistelun. Selonteon tavoitteena on tuottaa ajantasainen ja kokonaisvaltainen tieto oikeusvaltion tilannekuvasta ja kehityssuunnasta päätöksentekoa varten. Selonteossa kuvataan oikeudenhoidon toimijoiden nykytilanne ja tehdään ehdotukset toimintaedellytysten turvaamiseksi. Osana selonteon valmistelua tuomioistuinlaitos määrittää konkreettiset käsittelyaikatavoitteet ja tavoitetilasta johdetut euromääräiset resurssitarpeet, jotka vähintään tarvitaan tuomioistuinlaitoksen asianmukaisen toiminnan ja oikeusturvan saatavuuden toteutumiseksi. Valtioneuvoston selonteko on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2022 loppupuolella.

Työmäärän hallinta

Keskeisimpänä ongelmana työmäärän hallinnan näkökulmasta tuomioistuimissa on tällä hetkellä se, että **yli vuoden vireillä olleiden** asioiden määrä on kasvanut merkittävästi ja **keskimääräiset käsittelyajat** ovat korkealla.

Keskimääräiset käsittelyajat ovat kasvaneet koronapandemian aikana useilla tuomioistuinlinjoilla. Keskimääräiset käsittelyajat vaihtelevat kuitenkin merkittävästi eri alueilla. Käräjäoikeuksien ja hovioikeuksien osalta pisimmät käsittelyajat ovat tällä hetkellä isoissa Uudenmaan alueen tuomioistuimissa. Hallinto-oikeuksien osalta tilanne on suhteellisen hyvä ainoastaan Itä-Suomen hallinto-oikeudessa. Muissa hallinto-oikeuksissa keskimääräiset käsittelyajat ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi ja ovat niin pitkiä, että viivästymiset aiheuttavat vakavaa haittaa oikeusturvan toteutumiselle.

Asiaryhmittäin tarkasteltuna keskimääräiset käsittelyajat ovat poikkeuksellisen korkeat hallinto-oikeuksissa mm. ympäristöasioissa, joissa käsittelyaika oli vuonna 2021 keskimäärin 18,7 kuukautta ja itsehallintoa koskevissa asioissa 12,6 kuukautta. Myös veroasioissa keskimääräinen käsittelyaika oli yli 12 kuukautta. Käräjäoikeuksissa pääkäsittelyssä ratkaistavissa siviiliasioissa keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2021 oli 14,8 kuukautta.

Yli vuoden vireillä olleiden asioiden osalta hovioikeuksista heikoin tilanne on Helsingin hovioikeudessa, missä noin 25 % kaikista vireillä olevista asioista on yli vuoden vireillä. Turun hovioikeuden osalta yli vuoden vireillä olevien tilanne oli kohtuullinen ja muissa hyvä. Hallinto-oikeuksien osalta yli vuoden vireillä olevien määrä on suuri muissa kuin Itä-Suomen hallinto-oikeudessa, jossa noin 50 % asioista käsitellään alle kolmessa kuukaudessa. Selkeästi eniten yli vuoden vireillä olevia asioita on Turun ja Vaasan hallinto-oikeuksissa.

Taulukko 1: Yli vuoden vireillä olevat sektoreittain 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Hallinto-oikeudet	3 569	2 881	2 057	2 473	2 918
Hovioikeudet	246	363	516	753	633
Käräjäoikeudet					
Rikosasiat	2 512	2 907	3 384	4 468	4 947
Laajat riita-asiat	1 922	1 901	1 811	2 159	2 414
Rikosoikeudelliset asiat yht.	3 296	4 013	4 305	5 469	5 771
Siviiliasiat yht	4 489	4 617	4 971	5 894	6 270
Asiat yht.	7 785	8 630	9 276	11 363	12 041
Eriyisttuomioistuimet					
Vakuutus oikeus	ei saatavissa	301	447	472	250
Markkinaoikeus	ei saatavissa	ei saatavissa	ei saatavissa	ei saatavissa	ei saatavissa
Työtuomioistuin	ei saatavissa	ei saatavissa	ei saatavissa	ei saatavissa	ei saatavissa

Varautuminen

Tuomioistuinvirasto tukee tuomioistuinlaitoksen varautumista. Virasto asetti vuonna 2020 hankkeen, jossa laadittiin yhteistyössä tuomioistuinten kanssa malli sekä kattava ohjeisto valmiussuunnitelman laatimiseksi. Samaan aikaan saatiin kokemusta kriisiolojen johtamisesta, kun koronapandemia pakotti sopeuttamaan toimintaa poikkeuksellisiin vaatimuksiin. Sekä valmiussuunnittelun kehittämishanke että pandemiakokemukset ovat antaneet sisältöä Tuomioistuinviraston oman valmiussuunnitelman laatimiseen. Tässä suunnitelmassa on sovitettava yhteen viraston omat varautumistarpeet ja sen rooli koko tuomioistuinkentän toiminnan ohjaamisessa sekä tukemisessa erilaisten häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vallitessa. Tämä työ on vielä kesken. Yhteistoimintaa kaikkien sektorin toimijoiden, muiden sidosryhmien sekä tietotekniikkatoimijoiden kesken syvennetään säännöllisellä yhteydenpidolla sekä yhteisillä harjoituksilla.

Tavoitteena on sellainen varautumisen taso, että tuomioistuinsektori pystyy häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa toimimaan ennakoidulla tavalla niin kauan kuin yleiset toiminnan edellytykset ovat olemassa. Tällä hetkellä ei mm. kiinteistöjä voi varata poikkeustilanteessa käyttöön samalla tavalla kuin aikaisemmin on voinut, minkä vuoksi käytössä olevat kiinteistöt tulee luoda paremmin häiriötä sietäviksi, jolloin toiminta niissä voi jatkua mahdollisimman pitkään.

1.5. Kestävä kehitys

Tuomioistuinlaitos edistää vastuullisuutta erityisesti hallinnollisten asioiden ja tukitehtävien osalta ja raportoi vastuullisuudesta Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti vuosittain vuoden 2022 keväästä lähtien. Raportoinnin viitekehyksenä toimii Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Agenda 2030 -kestävän kehityksen toimintaohjelma ja tavoitteet.

2 Tulostavoitteet vuosille 2023 - 2026

2.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuosille 2023—2026 ovat:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti.

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa

Tuomioistuintoiminta on avointa

Keskeiset vaikuttavuustavoitteita tukevat välitavoitteet ovat:

Tulostavoite 1: Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessä.

Välitavoite 1:

Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämistä edellyttävien asioiden määrä ei kasva.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Viivästyshyvitettyjen asioiden lukumäärä on enintään samansuuruinen kuin vuonna 2021 (28 asiaa) ja alenee myöhempinä vuosina.

Välitavoite 2:

Oikeusturvan ajallinen saatavuus toteutuu yhdenvertaisesti eri alueilla.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Yksittäisen tuomioistuimen keskimääräinen käsittelyaika ylittää enintään 3 kk:ta oikeudellisen linjan keskiarvon (KO, HO ja HAO).

Välitavoite 3:

Vireillä olevien asioiden määrää tulee vähentää. Tuomioistuinten tulee ratkaista enemmän asioita kuin niitä saapuu.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Vuosittainen vireillä olevien asioiden määrä on pienempi kuin saapuneiden asioiden määrä.

Käräjäoikeus: rikosasiat

Käräjäoikeus: laajat riita-asiat

Muut tuomioistuimet: kaikki asiat

Tulostavoite 2: Tuomioistuintoiminta on avointa**Välitavoite 4:**

Keskeiset tuomioistuinten toimintaa kuvaavat tilastot julkaistaan oikeus.fi- internetsivustolla.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Asiamäärä- ja käsittelyaikatilastot julkaistaan neljännesvuosittain

(huhti-, heinä-, loka- ja tammikuussa).

Välitavoite 5:

Tuomioistuinten toiminnasta saadaan niiden työmäärää ja resurssitarpeita kuvaavat luotettavat tiedot.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto seuraa tuomioistuinten henkilökunnan työhön käytettyä aikaa ja tuottaa siitä objektiivisesti arvioitavissa olevat tiedot (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto on noudattanut tuomioistuinten määrärahatarpeiden määrittelyssä tulossopimuksen liitteessä kaksi määriteltyjä laskennallisia perusteita (toteutunut kyllä/ei).

Työmäärälaskennassa päivitetty painokertoimet on otettu käyttöön (toteutunut kyllä/ei).

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Tuomioistuinlaitos on selvittänyt ja määritellyt tuomioistuinten tavoitteelliset keskimääräiset käsittelyajat, jotka on käsitelty oikeudenhoidon selonteon yhteydessä. Käsittelyaikatietoja hyödynnetään myös määrärahatarpeita arvioitaessa (toteutunut kyllä/ei).

AIPA ja HAIPA -asianhallintajärjestelmien raportointirajapinnat on toteutettu (toteutunut kyllä/ei).

2.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet vuosille 2023 — 2026 ovat:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Käsittelyketjut ja oikeudenkäyntimenettelyt määräytyvät asioiden laadun ja vaativuuden mukaan

Toimintaa tukevat järjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä sekä mahdollistavat sähköiset työmenetelmät ja asiointitavat

Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan

Keskeiset tuloksellisuustavoitteita tukevat välitavoitteet ovat:

Tulostavoite 3: Käsittelyketjut ja oikeudenkäyntimenettelyt määräytyvät asioiden laadun ja vaativuuden mukaan

Välitavoite 6:

Tuomioistuinlaitos tekee tiivistä yhteistyötä syyttäjän kanssa, jotta asiat voidaan käsitellä tarkoituksenmukaisesti niiden laajuuden ja vaativuuden mukaan.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto tapaa valtakunnansyyttäjätoimiston edustajat vähintään 10 kertaa vuodessa (toteutunut: kyllä/ei).

Tuomioistuimet tekevät säännöllistä yhteistyötä syyttäjän kanssa (toteutunut: kyllä/ei).

Tulostavoite 4: Toimintaa tukevat järjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä sekä mahdollistavat sähköiset työmenetelmät ja asiointitavat

Välitavoite 7:

Yleisten tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmän (AIPA) käyttöönotto ja siirtyminen toiminnan aikaiseen aktiiviseen kehittämiseen on tapahtunut. Samalla on varmistettu ja aikataulutettu vanhojen järjestelmien poistaminen käytöstä.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Järjestelmä on otettu kokonaisuudessaan käyttöön (toteutunut: kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto päivittää kehittämisrahoituksen saamiseksi suunnitelman jatkokehityksen realistisista askeleista ja konkreettisesti saatavasta tuottavuuspotentiaaliarviosta (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto kehittää AIPA-järjestelmän tuottavuuden seuraamista kehittämisrahoituksen varmistamiseksi (toteutunut kyllä/ei).

Välitavoite 8:

Tuomioistuinlaitoksen tulee määrätietoisesti ja nopealla aikataululla tehdä mahdolliseksi asiakkaiden sähköinen asiointi kaikkien merkittävien palveluiden osalta. Sähköinen tiedonvaihto sidosryhmien kanssa tulee toteuttaa kaikkien volyymiasioiden osalta mahdollisimman nopeasti ja niin, että tietosuojan ja tietoturvan toteutuminen varmistetaan ennakkollisesti. Keskeinen tavoite on paperilla tapahtuvan asioinnin väheneminen. Sähköistä asiointia tuomioistuinasioissa edistetään.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Vuonna 2023 laaditaan selvitys sähköisen asioinnin esteistä ja suunnitelma esteiden poistamisesta (toteutunut: kyllä/ei)

Sähköisen vireilletulon osuus HAIPA-asioista kasvaa vuosittain sopimuskaudella viidellä prosenttiyksiköllä (toteuma 2021: 10 %).

Sähköinen asiointi AIPA-asioissa mahdollistetaan samalla, kun summaaristen asioiden käsittely siirtyy AIPA-järjestelmään (toteutunut kyllä/ei)

Välitavoite 9:

Tuomioistuinvirasto osallistuu aktiivisesti hallinnonalan yhteiseen ICT-kehittämiseen.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto laatii oman tietohallintostrategian, missä on huomioitu hallinnonalan yhteinen ICT -kehittäminen (toteutunut: kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto osallistuu tuomioistuinlaitoksen osalta hallinnonalan ydintiedon (yhteiset perustiedot) hallinnan kehittämiseen (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 10:

Tuomioistuinvirasto selvittää yhdessä oikeusministeriön ja ORK:n kanssa omien ICT-kustannustensa kokonaistason suunnittelukaudelle, ICT-kustannusten rakenteen palveluittain sekä mahdollisuudet ICT-kustannustehokkuuden parantamiseen.

Arviointikriteeri 2023:

Tuomioistuinvirasto on laatinut selvityksen yhdessä oikeusministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 11:

Tuomioistuinlaitoksen käytössä olevia asiankäsitelyjärjestelmien käytettävyys on hyvä. Tuomioistuinvirasto jatkaa asianhallintajärjestelmien AIPA ja HAIPA toiminnan aikaista aktiivista kehittämistä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Järjestelmien käytettävyttä seurataan säännöllisesti. Henkilöstölle on toteutettu järjestelmiä koskeva käytettävyystutkimus 2023. Tutkimus suoritetaan jatkossa kerran vuodessa. (toteutunut: kyllä/ei)

Välitavoite 12:

Kaikilla tuomioistuimilla on käytettävissä sähköisiä työmenetelmiä tukeva asiankäsittelyjärjestelmä ja hallinnollisten asioiden asiankäsittelyjärjestelmä (Hilda).

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Järjestelmät on otettu kokonaisuudessaan käyttöön (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 13:

Käräjäoikeuksien istuntosalit on varusteltu siten, että henkilötodistelun tallentamista koskeva lainsäädäntö voidaan saattaa voimaan viimeistään 1.1.2024 alkaen.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Käräjäoikeuksien saleista 80 % on varusteltu tarvittavalla laitteistolla vuoden 2023 loppuun mennessä. Varustelu saatetaan loppuun vuoden 2024 alussa.

Tallenteiden hallintaan tarvittava ohjelmisto on valmis ja sen toimintavarmuus on riittävästi testattu (toteutunut: kyllä/ei).

Tulostavoite 5: Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan**Välitavoite 14:**

Tuomioistuimen ja Tuomioistuinviraston organisaatorakenne on sellainen, että se tukee tehokasta työskentelyä, sujuvia prosesseja ja laadukasta asioiden käsittelyä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

VMBaro: esimiestyö ja johtaminen:

Tuomioistuinviraston VMBaro indeksi '1.4 Esimiehet ovat onnistuneet työyhteisöni töiden organisoinnissa' on suurempi kuin 3,38 (koko valtio ka. 2021).

Tuomioistuinviraston VMBaro indeksi '1.5 Johto on onnistunut työyhteisöni töiden organisoinnissa' on suurempi kuin 3,10 (koko valtio ka. 2021).

Välitavoite 15:

Hyväksyessään hallituksen esityksen eduskunnalle (HE 136/2018 vp) Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi eduskunta edellytti (EV 218/2018 vp), että hallitus seuraa Tuomioistuinviraston perustamista koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota tuomioistuinten riippumattomuuteen ja oikeusturvaan, oikeusministeriön ja viraston väliseen suhteeseen ja tehtävienjakoon, viraston johtamisjärjestelmän ja johtokunnan kokoonpanon toimivuuteen sekä voimavarojen riittävyteen sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2025 loppuun mennessä. Selvitystyö edellyttää Tuomioistuinviraston myötävaikutusta jo vuodesta 2023 lukien.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2025:

2025: Tuomioistuinvirasto on myötävaikuttanut virastoarvioinnin toteuttamiseen siten, että selvitys on voitu toimittaa eduskunnalle. (kyllä/ei).

2.3 Henkilöstö

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet vuosille 2023—2026 ovat:

Henkilöstö

Osaava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista

Osaamisen kehittäminen on strategista ja tulevaisuuslähtöistä

Tuomioistuimet ovat kilpailukykyinen työnantaja

Keskeiset henkilöstötavoitteita tukevat välitavoitteet ovat:

Tulostavoite 6: Osaava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista

Välitavoite 16:

Henkilöstö kokee johtamisen tukevan tuloksellista työntekemistä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinviraston johtamista kuvaava VMBaro johtajuusindeksi (JO) on suurempi kuin 3,52 (koko valtio ka. 2021).

Välitavoite 17:

Tuomioistuinvirasto tukee muutosjohtamista ja toimintatapojen kehittämistä tuomioistuimissa. Kaikkien tuomioistuinlaitokseen kuuluvien virastojen virastopäälliköiden tulee johtaa muutosta määrätietoisesti ja luoda myönteistä asennetta kehittämistä kohtaan sekä varmistaa, että henkilöstö on osallistunut toimintatapojen kehittämisestä ja järjestelmän käytöstä annettuihin koulutuksiin. Tuomioistuinvirasto tukee tuomioistuimissa tapahtuvaa henkilöstön omaehtoisen osaamisen ja työelämävalmiuksien kehittämistä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

AIPA-hanke järjestää jäljellä olevien käyttöönottojen edellyttämän koulutuksen (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto valmistelee virastojen käyttöön aineiston, jolla ne voivat perehdyttää uutta henkilöstöä ja ylläpitää henkilöstön osaamista asianhallintajärjestelmien käytössä (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinviraston johtamista kuvaava VMBaro johtaminen indeksi (i.4) on suurempi kuin 3,2 (koko valtio ka. 2021).

Tulostavoite 7: Osaamisen kehittäminen on strategista ja tulevaisuuslähtöistä**Välitavoite 18:**

Tuomioistuinvirasto tarjoaa virastojen käyttöön välineet virkamieheltä edellytettyjen ICT-valmiuksien kartoittamiseen.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

EOppivaan luodaan verkkokursseja, joka sisältävät myös osaamisen testaamisen.

Välitavoite 19:

Tuomioistuinten henkilöstön ammattitaitoa tulee ylläpitää.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Koulutuslautakunnan tarjoaman koulustilaisuuksien määrä on vähintään 180 koulutusta (toteuma 2021: 191 koulutusta).

Tulostavoite 8: Tuomioistuimet ovat kilpailukykyinen työnantaja

Välitavoite 20:

Tuomioistuinlaitos ajantasaistaa työnantajakuvaansa.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

VM Baro indeksi 8. Työnantajakuva ja arvot on suurempi kuin 3,87 (koko valtio ka. 2021).

Välitavoite 21:

Työntekijöiden osaamisen jakamista edistetään verkostotyöskentelyllä, koulutuksella ja perehdytyksellä (osaamisen liikkuvuus).

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

TIV:n tukemien verkostojen lukumäärä on vähintään 17.

2.4 Talous ja riskienhallinta

Talouteen liittyvät tavoitteet vuosille 2022—2025 ovat:

Talous

Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa suunnitelmallisen kehittämisen

Tuottavuus paranee toimintaa uudistamalla

Keskeiset taloustavoitteita tukevat välitavoitteet ovat:

Tulostavoite 9: Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa suunnitelmallisen kehittämisen

Välitavoite 22:

Tuomioistuinlaitos turvaa toimintansa jatkuvuuden tehokkaalla talousseurannalla.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Siirtyvän määrärahan % -osuus vuodelle myönnettyistä määrärahoista on yli 8 % vuotuisesta kehysrahoituksesta kuitenkin niin, että tilapäisesti tavoite voidaan tarvittaessa alittaa (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 23:

Tuomioistuinvirasto pyrkii hyödyntämään myös EU -rahoitusta tuomioistuinlaitoksen hyväksi.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

EU-rahoitushakuihin osallistuttu (kyllä/ei)

Tulostavoite 10: Tuottavuus paranee toimintaa uudistamalla

Välitavoite 24:

Tuomioistuinlaitoksen muiden kuin lainkäyttötehtävien hoitamista sujuvoitetaan vahvistamalla Tuomioistuinviraston tuki- ja asiantuntijaroolia.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2024:

Tuomioistuinviraston roolia tuomioistuinten tukena on vahvistettu siten, että muista kuin lainkäyttötehtävistä on voitu siirtää resursseja lainkäyttötehtäviin. Muiden kuin lainkäyttötehtävissä olevien henkilöiden lukumäärä (virkanimikkeiden perusteella) on pienempi kuin vuonna 2020 toteuma (2021: 229, 2020: 218).

Välitavoite 25:

Tuomioistuinlaitos osallistuu oikeusministeriön hallinnonalan yhteisten digipalvelujen kehittämiseen tiekartan mukaisesti.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Osallistuttu (kyllä/ei).

Välitavoite 26:

Tuomioistuinvirasto kerää ICT -kehittämistarpeita ja hankeideoita tuomioistuimilta ja ideoita jatkojalostetaan.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto ylläpitää järjestelmää kehitysideoiden toimittamiseksi ja saapuneita ehdotuksia käsitellään säännöllisesti (toteutunut kyllä/ei).

Välitavoite 27:

Tuomioistuinvirasto noudattaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämissuunnitelmaa, johon on priorisoitu ja aikataulutettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistehtävät.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Sisäisen valvonnan havainnoista ja riskeistä on raportoitu tuomioistuinlaitoksen tilinpäätöksen toimintakertomuksessa (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 28:

Tuomioistuinvirasto kehittää riskienhallintaa ja varautumista myös osana suunnittelun ja seurannan prosesseja.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Riskeistä on raportoitu tuomioistuinlaitoksen puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 29:

Tuomioistuinlaitoksen henkilökunnan yleisen hankintatietoisuuden lisääminen. Hankintatiimin jäsenien hankintaosaamista lisätään kouluttamalla. Tietoa tuomioistuimille jaetaan verkoston ja intran kautta.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Tuomioistuinvirasto käynnistää hankinta-asioiden verkoston, joihin kuuluu jäseniä kaikista tuomioistuimista (toteutunut: kyllä/ei).

Järjestetään vähintään yksi koulutus hankintatiimin jäsenille (toteutunut: kyllä/ei).

Välitavoite 30.

Kukin virasto varmistaa tietosuojaa koskevat menettelyt henkilöstön ja asiakkaiden henkilötietojen suojaamiseksi sekä arvioi tietosuojaan liittyvät riskit. Tietosuojan kehittämisestä ja riskien kartoittamisesta vastaa Tuomioistuinviraston johto.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2024:

Tuomioistuinvirasto ja tuomioistuimet ovat arvioineet tietosuojan toteutumisen tuomioistuimissa ja Tuomioistuinvirasto on käynyt yhteenvedon läpi ministeriön tulosohjaajan ja tietosuojavastavan kanssa (toteutunut: kyllä/ei).

2.5 Kestävä kehitys

Kestävään kehitykseen liittyvät tavoitteet vuosille 2023 – 2026 ovat:

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) tavoitteita 5, 10, 12, 13, 16 voidaan edistää tuomioistuinlaitoksen toiminnassa:

Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä

Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla

Keskeiset kestävän kehityksen tukevat välitavoitteet tavoitteita ovat:

Välitavoite 31:

Lapsen aseman edistäminen oikeushallinnossa.

Arviointikriteeri/mittari 2025:

Nuorille ja lapsille suunnattua materiaalia on tuotettu heitä koskevien asioiden käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa (kyllä/ei).

2023: Luodaan nuorille ja lapsille suunnattu verkkosivu.

2024-2025: Tarjotaan oppikirjojen kustantajille videomateriaalia asioiden käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa.

Välitavoite 32:

Tuomioistuinvirasto on arvioinut toimenpiteitä toimialansa hiilijalanjäljen pienentämiseksi sekä laatinut suunnitelman ja asettanut tavoitteen tunnistettujen päästövähennysten toteuttamisesta. Tuomioistuimissa vähennetään hiilijalanjälkeä erityisesti hankinnoissa ja matkustamisessa (kyllä/ei).

Arviointikriteeri/mittari 2025:

Toteutunut (kyllä/ei)

2023: Kartoitetaan tuomioistuinlaitoksen toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi (muuten kuin toimitilojen osalta)

2024: Laaditaan päästövähennyksiä koskeva suunnitelma

2025: Laaditun suunnitelman pohjalta asetetaan tavoitteet päästövähennyksistä

Välitavoite 33:

Tuomioistuinvirasto on arvioinut oman toimialansa datan hyödyntämismahdollisuudet Agenda 2030 -tavoitteisiin liittyen.

Arviointikriteeri/mittari 2023- 2025:

Tuomioistuinvirasto laatii vuosittain Valtiokonttorin ohjeistaman vastuullisuusraportin Agenda 2023 tavoitteista ja niissä edistymisestä. Tuomioistuinlaitokselle on vuodelle 2022 asetettu kestävä kehityksen tavoitteet, joista raportoidaan ensimmäisen kerran vuonna 2023. Toteutunut (kyllä/ei)

Välitavoite 34:

Tuomioistuinlaitos seuraa tilanteita, joissa sen virkamies työtehtävässään joutuu järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen tai vihapuheen kohteeksi.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Häirintä-, uhka- ja muiden vaaratilanneilmoitusten perusteella on tehty analyysi kehityksestä (toteutunut kyllä/ei).

3. Vuosien 2023 - 2026 voimavarat

Syksyllä 2022 valmistuvan oikeushallintoselonteon jälkeen mahdollisesti tehtävät päätökset muuttavat alla sanottua.

3.1 Henkilötyövuodet

Taulukossa on arvioitu henkilötyövuosikehitys määrärahakehityksen mukaisesti.

TUOMIOISTUINLAITOKSEN HENKILÖTYÖVUOSIKEHYS 2021-2026

	2021 toteuma	2022 arvio	2023 arvio	2024 arvio	2025 arvio	2026 arvio
Tuomarit	1 113	1 097	1 141	1 123	1 123	1 123
Asessorit	44	53	54	54	54	54
Esittelijät	269	277	289	284	284	284
Käräjänotaarit	131	143	142	142	142	142
Haastemiehet	278	270	267	267	267	267
Muu henkilöstö	1 530	1 512	1 494	1 490	1 490	1 490
Tuomioistuinvirasto (sis. AIPA ja HAIPA- hankkeet)	63	63	57	57	57	57
YHTEENSÄ	3 428	3 415	3 444	3 417	3 417	3 417

3.2 Tuomioistuinlaitoksen määrärahat

Taulukossa vuosien 2023—2026 määrärahat ovat valtioneuvoston 13.4.2022 Julkisen talouden suunnitelman mukaiset. Eduskunta hyväksyy niitä koskevat talousarvioesitykset vuosittain. Tuomioistuinviraston omaan toimintaan arvioitu määrärahataso vuonna 2022 on noin 6 milj. euroa.

Määrärahat (1000 eur)	Toteuma	Talous- arvio	Kehys	Kehys	Kehys	Kehys
Vuosi	2021	2022	2023	2024	2025	2026
25.10.01 Korkeimman oikeuden toimintamenot	8 711	8 969	9 095	9 009	9 009	9 009
25.10.02 Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot	13 499	13 624	14 782	14 538	14 538	14 538
25.10.03 Muiden tuomioistuinten toimintamenot	296 092	281 327	290 581	285 320	285 320	285 320

4. Voimassaolo ja seuranta

Tuomioistuinvirasto seuraa ja edistää tulossopimuksen toteutumista.

Tuomioistuinlaitoksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Alustava raportointi tapahtuu vuosittain puolivuositarkastuksessa, joka sisältää arvion näköpiirissä olevista toimintaympäristön muutoksista ja riskeistä sekä keinoista niiden hallitsemiseksi.

Tuomioistuinvirasto antaa selvityksen COVID-19 -pandemian perusteella myönnetyn lisärahoituksen kohdentamisesta sekä lisärahoituksella saavutetuista tuloksista.

Tuomioistuinvirasto seuraa SOTE –lainsäädännön vaikutuksia hallintotuomioistuinten ja markkinaoikeuden työmäärään sekä asioiden käsittelyaikoihin.

Kestävän kehityksen edistämässä otetaan huomioon hallinnonalan yhteiset tavoitteet.

Tuomioistuinlaitos varmistaa edellytykset HILDA -hankkeen toimintatapojen kehittämiseksi ja huolehtii avainhenkilöstön osallistumisesta kehittämistoimenpiteisiin sekä tuleviin koulutuksiin. Myös tuomioistuinlaitoksen hallussa olevan arkistoitavan analogisen asiakirja-aineiston digitointiin valmistaudutaan suunnittelukaudella.

5. Allekirjoitukset

Oikeusministeriö

Pekka Timonen

kansliapäällikkö

Tuomioistuinvirasto

Mika Ilveskero

johtokunnan puheenjohtaja

Riku Jaakkola

ylijohtaja